RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

VII. ÅRG. | STOCKHOLM, 15 JUNI 1918 | N:r 12.

Rösträttsläget ute i världen.

Den utan jämförelse viktigaste händelsen i vårens rösträttshistoria var de danska kvinnornas första deltagande i de politiska valen. Utgången av valen tillförsäkrade också kvinnorna 9 representanter i den nya riksdagen, ett ingalunda föraktligt resultat.

I *England* pågår ett energiskt och livligt agitationsarbete för de kommande valen. Ute på landsbygden organiseras kvinnliga medborgarföreningar, inom vilka tillfällen beredas kvinnorna att diskutera politik. På olika områden kan man också konstatera att de feministiska intressena bli tillvaratagna. Medlemmar av Cambridges universitet ha väckt förslag om att utsträcka medlemskapet även till kvinnor, och i pressen är det icke längre matrecept och moder, som dominera i kvinnornas spalt, utan man har fått blicken öppnad för de verkliga kvinnliga reformkraven. De frågor, som mest diskuteras äro Lika lön för lika arbete och Moderpensioneringen. Till slut är att nämna att de kända rösträttskvinnorna, miss Margaret Bondfield och mrs Philip Snowden, äro uppsatta på Arbetarepartiets kandidatlista, och det är att hoppas att de i sinom tid göra sitt inträde i Englands parlament.

Från *Holland* lämnar Martina Kramers på annat ställe i dagens nummer en ingående skildring, och vad *Ungern* beträffar är det i närvarande stund den svarta fläcken på Europas rösträttskarta. Regeringsskiftet har tillsvidare hämmat de reformer man hoppats så mycket utav.

Vända vi så blickarna till nya världen, går *Amerika* alltjämt i väntan på den federala omröstningen, men en stor rösträttsseger har vunnits i Texas, och detta genombrott i Söderns ur rösträttssynpunkt alltjämt svarta stater är synnerligen betydelsefullt.

I *Kanada* betecknar konferensen mellan regeringen och de ledande kvinnorna från olika delar av landet en ny fas i kvinnornas politiska utveckling .Förslaget om att ge alla Kanadas kvinnor rösträtt till parlamentet är på väg att bli lag, och regeringen har visat sig äga det förutseendet att till sina sammankomster och överläggningar kalla kvinnorna för att ta del av deras åsikter om de politiska förhållandena.

I Kanada har varje provins sin egen legislatur och de olika provinserna äro genom ödsliga landsträckor skilda från varandra. Det är därför mycket betydelsefullt att kvinnorna kunna komma tillsammans och diskutera sina angelägenheter, och det förtroendevotum regeringen visat dem, måste verka i högsta grad uppmuntrande på deras arbete för statens och samhällets angelägenheter.

Vår tid kännetecknas av socialreformatoriska strävanden. Dessas resultat ingripa lika djupt i kvinnornas som i männens liv. Men så länge kvinnorna icke äga politiskt medborgarskap, kunna de endast delvis göra sin insats i det sociala kulturarbetet.

ANNA WHITLOCK.

Kvinnorna och statsläroverken.

Äntligen efter ett 10-årigt dröjsmål har riksdagen i år beslutat göra en avbetalning på den förbindelse till kvinnorna, som gavs åren 1907 och 1909 i och med ändringen av regeringsformens § 28. Däri infördes då, angående de tjänster å vilka konungen utfärdar fullmakter och som förut endast kunnat innehas av män, följande bestämmelse:

"Till lärarebefattningar vid statens läroanstalter, de teologiska lärartjänsterna vid universiteten likväl undantagna, till andra beställningar vid inrättningar för vetenskap, slöjd eller skön konst samt till läkarbefattningar må i den ordning, som ovan sagts och med tillämpning av grunder som av konungen och riksdagen godkänts, kunna utnämnas och befordras även svenska kvinnor."

Det har varit de där "grunderna" som varken regering eller riksdag brytt sig om att få bestämda under alla dessa år, utan som förhalats genom oändliga "utredningar" över förhållandet mellan kvinnors och mäns löneförmåner, pensionsålder m. m. Man har nämligen icke velat gå den enklaste vägen och fordra likhet med avseende på såväl skyldigheter som rättigheter, utan man har föreslagit lägre pensionsålder för kvinnor och även kommit med diverse andra förevändningar för att få ge kvinnorna lägre löner.

När nu de olika lärarekårernas lönefråga skulle lösas vid denna riksdag kom dock åtminstone frågan om kvinnornas tillträde till läroverk och seminarier med i samma kungliga proposition. Olika myndigheter hade i sina utlåtanden föreslagit att utesluta kvinnorna från flera eller färre av de befattningar det här är frågan om — försök gjordes t. o. m. från läroverkslärarehåll att helt eludera grundlagsbeslutet — men i regeringspropositionen föreslogs att infödd svensk kvinna skulle ha rätt att befordras till

rektor vid högre lärarinneseminariet, kvinnligt folkskoleseminarium och statssamskola,

lektor vid högre allmänt läroverk, högre lärarinneseminariet och folkskoleseminarium samt

adjunkt vid allmänt läroverk.

De enda tjänster varifrån kvinnor uteslutits äro således rektorat i skolor med enbart manliga elever.

Med avseende på gift kvinnas behörighet gäller "att gift kvinna må kunna till sådan lärarbefattning befordras allenast efter av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande samt att, därest kvinnlig innehavare av sådan lärarbefattning ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från befattningen, därest icke vederbörande skolöverstyrelse med hänsyn till befattningens behöriga upprätthållande finner det nödigt".

Pensionsåldern sättes för kvinna till 60 år (för man till 65).

Lönerna äro genomgående lägre för kvinnor än för män t. ex. för

manlig lektor 5,800 kr. jämte två ålderstillägg, vart och ett å 500 kr.,

kvinnlig lektor 4,800 kr. jämte två ålderstillägg vart och ett å 400 kr.,

manlig adjunkt 4,300 kr. jämte tre ålderstillägg vart och ett å 300 kr.,

kvinnlig adjunkt 3,600 kr. jämte tre ålderstillägg vart och ett å 300 kr.

Statsutskottet hade hemställt om bifall till hela den kungl. propositionen utan några väsentliga förändringar. Med avseende på kvinnornas tillträde till statens läroanstalter avgåvos emellertid härvid tvänne reservationer, den ena av hr Strömberg, som ville utestänga kvinnorna såväl från lektorsbefattningar vid de allmänna läroverken och de manliga seminarierna som ock från rektorsbefattningar vid samskolor, den andra av biskop Bergqvist, som endast var med om den första inskränkningen.

I Andra kammaren bifölls utskottets hemställan utan debatt och votering, men i Första kammaren, där frågan upptogs lördagen den 8 juni sent på aftonen, utspann sig en längre debatt. Reservanterna hade sina betänkligheter i fråga om kvinnornas undervisning av manliga lärjungar på överstadiet och ville — åtminstone tills vidare till dess man fått pröva sig fram — stanna vid att bevilja kvinnorna tillträde till adjunkturerna.

Ecklesiastikministern bemötte reservanterna och påpekade att kvinnorna fått vänta i 10 år på uppfyllandet av det löfte som låg i grundlagsändringen och hemställde att kammaren skulle göra kvinnorna rättvisa i denna fråga, då det gått så mycket emot i år i de frågor som ligga kvinnorna om hjärtat. Hr Kvarnzelius hänvisade till vad som sagts då grundlagsändringen genomfördes, medan socialdemokraten läroverksadjunkten Olof Olsson ville försöka göra gällande att riksdagen aldrig beslutat giva kvinnorna tillträde till läroverkstjänsterna. Han omtalade också att läroverkslärarna i mycket övervägande flertal avstyrkt att de skulle släppas dit. För den ståndpunkten fanns dock ingen resonans längre i kammaren. Den tillbakavisades både av hr Kvarnzelius, som sade att lärarkåren var lik andra kårer som inte ville ha något intrång på sitt område och undrade om herrar lärare voro rädda att bli distanserade av kvinnorna i fråga om plikttrohet och nit samt av hr Trygger, vilken såsom förste motionär i frågan redogjorde för innebörden av det beslut riksdagen en gång fattat, vilket visserligen avsåg att ge kvinnorna tillträde till dessa tjänster. Han hade med stor tillfredsställelse sett Kungl. Maj:ts förslag och ansåg det inte vara för tidigt att nu realisera de givna löftena. Kammaren biföll utskottets hemställan med 55 röster mot 33, som tillföllo hr Strömbergs reservation.

Vi ha nu sålunda äntligen fått den

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad.
Redaktör: GURLI HERTZMAN-ERICSON.
Redaktion och Exp.: 6 Karduansmakaregatan II
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1918 Kr. 2:50.
Lösnummer 15 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av kr. 3:25 i postanvisning till tidningens exped.
Annonspris: 10 öre per mm. å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

RÖSTRÄTTSBYRÅN
6 Karduansmakaregatan II, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. 86 00.
Öppen vardagar kl. 1—4 e. m.

Enligt beslut av V. U. den 22 oktober 1917 indrages Rösträtt för Kvinnor under juli och augusti månader. Nästa nummer utkommer alltså den 1 september.

Till Rösträtt för Kvinnors läsekrets.

Med detta nummer lämnar undertecknad sin befattning som tidningens redaktör, och ber jag att till de föreningar och enskilda personer, vilka med aldrig svikande intresse följt Rösträtt för Kvinnors utveckling, och vilka med sin hjälp, sin uppmuntran och sitt förtroende styrkt mig i arbetet för den sak, vilken ligger oss alla så varmt om hjärtat, få framföra mitt innerliga och djupt kända tack för de gångna åren.

Gurli Hertzman-Ericson.

*

Med detta nummer avgår fru Gurli Hertzman-Ericson från sin befattning som redaktör för Rösträtt för Kvinnor.

Under fem år har fru Hertzman-Ericson med nit och intresse ägnat tidningen sina krafter och sin litterära förmåga. Det är med beklagande som V. U. ser henne lämna Rösträtt för Kvinnor, och V. U. ber att härmed få uttrycka sin och Landsföreningens varma och uppriktiga tack till fru Hertzman-Ericson för de tjänster hon under denna långa tid gjort vår tidning. Som föreläsare och eljest inom rösträttsarbetet hoppas vi att fortfarande få påräkna hennes värdefulla hjälp.

L. K. P. R:s Centralstyrelses Verkställande Utskott.

Till fru Hertzman-Ericsons efterträdare har V. U. lyckats förvärva den kända och uppskattade journalisten fru Vera v. Kræmer.

första delen av utfästelserna från 1907 realiserade och detta lyckligtvis vad tjänsterna beträffar utan någon sådan topphuggning, som skulle verkat förlamande på fortsättningen. Det är för oss kvinnor också en särskild glädje att en fråga, som gäller rättvisa åt kvinnorna kan lösas i vår riksdag oberoende av partilinjerna. Vår stora tacksamhet betyga vi framför allt hr Trygger, den förste initiativtagaren till hela reformen, som lagt sitt tungt vägande inflytande i vågskålen för frågans lyckliga lösning.

Gulli Petrini.

Fernqvists Kappaffär
33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp
Stort lager av in- o. utländska nyheter
i alla slags
DAMKAPPOR, DRÄKTER & KJOLAR
till billiga bestämda priser. Obs.! Beställningsavdelning.
Vid uppvisande av medlemskort i F. K. P. R. lämnas 5 % rabatt.

Det feminina inslaget.

Det är i närvarande stund 6 miljoner engelska kvinnor, som äro röstberättigade, och det är även bland dessa miljoner man har att söka de blivande medlemmarna till Englands parlament. Tanken på kvinnan som medlem av riksförsamlingen är varken ny eller främmande, men det är ju naturligt att det nya och stora verksamhetsfält, som med den lika rösträttens och valbarhetens genomförande öppnas för kvinnlig skaparhåg och reformvilja, och tyvärr även för maktbegäret och den personliga fåfängan, skall sysselsätta kvinnornas tankar. I de engelska kvinnotidskrifterna, vilka väl få betraktas som ett forum för den allmänna uppfattningen, ventileras frågan ivrigt, någon gång tveksamt, men i de flesta fall hoppfullt, ty man vet att upplysningsarbetet under rösträttskampanjen rensat upp åtskilligt med ogräs i okunnighetens åkrar och sökt meddela kvinnorna en fördomsfri blick på tingen och förhållandena. Vad man också kunnat konstatera är en i ögonen fallande blygsamhet och anspråkslöshet, som ofta avhållit även kvalificerade kvinnor från att antaga platser, för vilka de icke ansett sig äga tillräcklig kompetens. Därför kan man taga för givet att det endast kommer att bli kvinnor, vilka tillfredsställa höga krav på kvalifikationer, som låta uppsätta sig till parlamentskandidater. Men blir detta verkligen fallet, måste man också uppsätta exceptionellt dugliga män till motkandidater, om de skola ha någon utsikt att segra i tävlingskampen, och konsekvensen härav skulle bli att genomsnittsnivån i parlamentet höjdes.

Den historiska utvecklingen och världens nuvarande elände visar också med all tydlighet att den manliga arbetskraft som står staterna till buds icke är så tillräcklig att icke kvinnornas hjälp blir nödvändig, men det måste också framhållas, att kvinnan i och för sig icke är av någon betydelse, såvida hon icke besitter de personliga egenskaper, som kunna vara av värde för staten. Man har föga eller intet att vänta och hoppas av parlamentskandidaten, såvida icke han eller hon representerar en idealistisk åskådning och förbinder kunskapen och vidsyntheten med tolerans och humanitet. Men är en kvinna i besittning av dessa egenskaper, så finns det ingen orsak att utestänga henne från det politiska inflytande, vilket hon, likaväl som den kvalificerade mannen, är berättigad att utöva.

Världskriget har ådagalagt att män såväl som kvinnor ha samma intressen att bevara i staten och kommunen, och när freden en gång kommer till stånd, måste staten ingripa och rekonstruera det gamla samhället. Det kan icke fortsätta i de gamla hjulspåren. Man måste uttänka botemedel mot fattigdomen, olyckorna och sjukdomarna, mot bostadseländet och trångboddheten. Mänskligheten måste danas för högre och lyckligare ändamål. Alla dessa problem måste lagstiftarna ta itu med, och det är även här, som kvinnan med sin kunskap om praktiska ting och sin förståelse för hemmet och barnen, skall ha något av speciellt värde att bjuda staten.

Det har icke varit överensstämmande med de verkliga förhållandena, då man velat framhålla att kvinnorna voro ett slags högre varelser än männen och att deras rösträtt skulle åvägabringa paradiset på jorden, ty visdom och dårskap utgöra ingredienserna i både det manliga och det kvinnliga psyket, och så skall det antagligen förbli till världens ända.

Men det finns en enda orsak, som gör att man kan hoppas på bättre tider genom kvinnornas inträde i det politiska livet. Genom lidandet och erfarenheten ha kvinnorna lärt sig att uppskatta livets värde på ett annat sätt än männen. De gå själva till dödsrikets tröskel, när de ge livet åt sina barn, och de ägna dessa liv den omsorgsfullaste vård. Det man vårdat med så mycken kärlek och möda, vill man sedan icke prisge åt kriget, fattigdomen och lasten. Kvinnornas kärlek och kunskaper i förening skola hjälpa dem att mera intuitivt än männen lösa de fruktansvärda problem, som kostat dem deras unga söner, och vilka olösta skola kosta ännu många millioner livet. Det är mot kriget, fattigdomen och lasten, den trehövdade hydran, som kvinnorna måste rikta sina vapen. Och när en gång det stora samhällskriget utkämpas, mot nöden, olyckorna och lasten, måtte man då om den nya, segrande samhällsandan kunna tillämpa de ord Böjgen fällde om Per Gynt, då han räddades från trollens välde:

"Han var for stærk. Der stod kvinder bag ham."

Gurli Hertzman-Ericson.

Kvinnliga medaljörer.

Medaljen Illis quorum av åttonde storleken har tilldelats skolföreståndarinnorna Anna Whitlock, Stockholm, och Ada Arwedson, Linköping. Samma medalj av femte storleken har kommit kontorsskrivaren i postsparbanken Elin Gustava Rheborg till del.

Skådespelerskan fru Augusta Lindberg har erhållet medaljen Literis et artibus.

Den första kvinnliga underhuskandidaten.

Ett telegram, avsänt från Haag till Köpenhamn meddelar, att den första kvinnliga kandidaten till engelska underhuset uppställts av arbetarepartiet i Stourbridges andra valkrets. Hennes namn är miss Mary Macarthur, och sju olika valkretsar ha erbjudit henne kandidatur.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o
Kungl. Hofleverantör
Rikst. 4 29 **Fredsgatan 3, Stockholm.** A. T. 50 48
Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i
Siden- & Ylle-Klädningstyger
Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Ett livsverk i skolans tjänst.

Anna Whitlock har avgått som föreståndarinna för den samskola, hon själv skapat och från en ringa början genom hängivet arbete utvecklat till ett av Stockholms mest betydande läroverk.

Det var nog ingen tilllfällighet att Anna Whitlock valde den vittomfattande geografin till sitt undervisningsämne. Det var ett alldels naturligt uttryck för hennes universella läggning. Ämnets oändliga utvidgningsmöjligheter, vilka hon kanske insåg tidigare än andra, gjorde det särskilt lämpligt för henne, som förfogade över en enorm beläsenhet och en ovanlig vidsynthet. Här fanns plats för allt. Det var därför givet att hon, som är lärarinna av guds nåde, skulle fånga lärjungarnas intresse mer än vanliga lärare, helst hon har originell uppfattning och populär framställningskonst.

Anna Whitlock har haft en sällsam förmåga att väcka sina elever för det stora i världen, det som hon själv har älskat. Hon kunde öppna deras blick för det sköna och deras känsla för det ädla och goda, vilket representerar ett bildningsvärde lika stort om ej större än det rent teoretiska värdet. Hon har försökt att förverkliga det som bör vara varje pedagogs mål: att intet mänskligt bör vara honom främmande. Och hon har förstått att grundlägga en håg för allmänbildning både för huvud och hjärta, som säkert skall följa flertalet av hennes lärjungar genom livet och som gör att hon aldrig kan glömmas.

Det är ej många förunnat att se tillbaka på en så lycklig och lyckad skolbana som Anna Whitlock. Till bevis på det tack man är henne skyldig överlämnade inspektor vid avskedet medaljen Illis quorum från konungen. Nuvarande och forna lärjungar ha i samma syfte insamlat medel till en stipendiefond för skolan.

Vi hoppas att Anna Whitlocks livsgärning ej är avslutad med att hon upphör att föra skolspiran. Den som är så initiativrik och så genomträngd av samhällsanda som hon, lägger inte in årorna för att blott sitta i ro och njuta av livets solnedgångsstund. Känna vi henne rätt, kommer hon nog att vara med om att starta ännu åtskilliga företag.

Rösträttskvinnorna önska att hon nu, när tiden medger det, ville skänka ökad hjälp i rösträttsarbetet, där varje dugande kraft så väl behövs, speciellt på upplysningsområdet, det som ligger hennes hjärta närmast.

Och vi önska henne lycka till fortsatt och vidgad verksamhet i det allmännas tjänst.

Ann Margret Holmgren.

Kvinnofrågor inför riksdagen.

Reglementeringens avskaffande.

Kugl. Maj:ts prop. ang. åtgärder till bekämpande av de smittosamma könssjukdomarna, vilken även innebär reglementeringens avskaffande, har i huvudsak bifallits av båda kamrarna.

Den kvinnliga ungdomens undervisning.

Lektor Björks motion om utredning angående åtgärder för att statens undervisningsverksamhet må kunna utvidgas att omfatta även den kvinnliga ungdomen har bifallits av Andra kammaren, men avstyrktes av Första kammarens första tillfälliga utskott, som uttalade att det "uppenbarligen måste vara ett större statsintresse att en god högre undervisning tillförsäkras den manliga ungdomen än den kvinnliga", och föll i Första Kammaren med 56 röster mot 48.

Den kungliga propositionen om lika kommunal rösträtt har nu behandlats i riksdagen. Konstitutionsutskottet tillstyrkte regeringsförslaget med den ändring att utskottet föreslog att valbarhet till landsting skulle utsträckas även till kvinnor. Utskottshögern reserverade sig. Hela frågan föll i Första kammaren.

Det första demonstrationståget för kvinnans rösträtt i Sverige.

Att det dröjt 16 långa arbetsår innan ett dylikt kommit till stånd, ådagalägger med vilket långmod de svenska kvinnorna mottagit alla de *nej* varmed riksdagen — i början båda kamrarna, nu Första kammarens högermajoritet — gång på gång besvarat deras rättmätiga krav på politisk likställighet.

Det nej som vid årets riksdag beskärdes kvinnorna, var till såväl form som innehåll så kränkande, att en protest blev nödvändig och i denna, som nu höjes runt hela vårt land, instämde kraftigt Göteborgs F. K. P. R., då den söndagen den 2 juni anordnade ett friluftsmöte, till vilket samling skedde å Järntorget och varifrån demonstranterna tågade den ganska långa vägen till Heden.

Det var inte utan tvekan styrelsen utfärdat parollen — man visste nogsamt, att det för många fordrades ganska mycken självövervinnelse för att deltaga i något så ovanligt som en rösträttsdemonstration, och det var därför med innerlig glädje man konstaterade, att redan före den utsatta tiden stora skaror stodo redo att sluta sig till tåget. Detta blev också av imponerande längd och ökades oavbrutet under vägen. I têten efter musiken — tolv man från K. Göta artilleriregemente — bars F. K. P. R:s nya, vackra standar. Så följde styrelsen, främst fru Frigga Carlberg med d:r Gulli Petrini vid sin sida, och sedan kvinnor av alla åldrar, skilda samhällsklasser och olika politiska uppfattningar, alla enade i tanken på kravet: *full medborgarrätt.*

Tågets deltagare kunde utan överdrift uppskattas till tvåtusen och åhörarna på Heden, vilka rekryterades från den osedvanligt stora åskådareskaran, uppgick helt säkert till tre gånger detta tal.

Talarstolen å Heden bestegs först av fru Frigga Carlberg, som med några hjärtliga ord hälsade de närvarande samt uttryckte sin glädje över den solidaritet varom demonstrationen vittnat.

Sedan musiken spelat Stenhammars *Sverige,* höll *d:r Gulli Petrini* ett föredrag, som åhördes med den mest spända uppmärksamhet och som ofta avbröts av bifallsyttringar.

Fru Carlberg uppläste därefter följande resolutionsförslag, som enhälligt antogs:

"Kvinnor, samlade till offentligt möte i Göteborg söndagen den 2 juni, uttala en bestämd protest mot Förstakammarhögerns avslag även denna gång på kravet om politisk rösträtt för kvinnor, och särskilt protestera vi mot det för kvinnorna kränkande sätt, varpå frågan avfärdades, föga överensstämmande med den värdighet man har rätt att vänta av en folkets lagstiftande myndighet."

Därefter sjöngs unisont "Du gamla, du fria".

H. Öjr.

Brev från Köpenhamn.

På De fries vackra konstutställning träffade jag Eline Hansen. Det var den första av vännerna från gångna tiders kongresser och kvinnomöten. London! Stockholm! Budapest! Minnen ha rekapitulerats, minnen från en lyckligare värld än den nuvarande. —

Nästa dag har jag en angenäm samvoro med Thora Daugaard på Dansk Kvindesamfund. Hon ger spirituellt och livligt en åskådlig bild av situationen före och efter de danska kvinnornas första val. Den nya vallagen hade ökat Folketinget med 26 mandat (inalles 140) och Landstinget med 6 (inalles 72) och de funnos, anmärkte fröken Daugaard, som betraktade "disse 32 Stole, som særlig reserveret Damerne" och som deras numerär var 1,3 millioner väljare, så var kravet icke "ubeskedent".

Men partierna satte upp för få kvinnor på sina listor och ännu färre på *säkra* platser. Resultatet blev i Folketinget endast 4 kvinnor och i Landstinget 5. Vad som anses ännu mer nedslående än den låga siffran är att av dessa valda endast ett par varit med i arbetet inom kvinnorörelsen och därför kan anses besjälade av vidare mål i kvinnofrågorna än den snäva partipolitikens. Av vad vi upplevat, så slutade fröken Daugaard vårt samtal, blir det oss mer och mer klart att Danmark alltjämt behöver en fristående organiserad kvinnorörelse, som icke tror att kvinnosaken löstes den dag de danska kvinnorna fingo valrätt och valbarhet!

Hur aktuellt det är med dessa kvinliga folkrepresentanter får man ständigt vittnesbörd om. Tidningarna ha dagligen artiklar i frågan, om icke annat så diskuteras spaltvis hur de böra kallas. På Tivoliteatern spelas en revy, där första scenen är förlagd till Christiansborgs imponerande slottsfasad och där var och en av de många riksdagskvinnor, som försvinna inom dess portal lämnar en barnvagn utanför, som det blir den välmåendee riksdagsportvaktens krävande uppgift att se efter. (Har någonsin moder Svea fått blicka ned på en barnvagn på Helgeandsholmen? Inte? Och dock är det dagligdags flera kvinnor på riksdagsläktarna än det på mycket, mycket länge — eller aldrig — blir där nere i kamrarna!) I revykupletterna förekom de nyvalda kvinnornas namn och publiken mottog skämtet om dem med välvilligt gemyt.

Till riksdagens högtidliga öppnande i den nya lokalen på Christiansborgs slott har jag blivit inviterad, men reser troligen innan dess. Likaså blir jag förhindrad deltaga i en stor fest "med upartipolitisk Præg" på Nimb till tack och hyllning för fru Elsa Munck. Inbjudningen till festen har utgått från ett stort antal kvinnor ur alla partier.

Hos fröken Sophie Alberti i hennes storartade byggnad Kvindelig Läseförening har jag gjort flera besök. Samvaron med denna energiska och dock så fina, gammaldags förnäma dam är ett minne som med glädje skall gömmas. En dag var hos henne samlade på te några intresserade, älskvärda danskor, som bl. a. ville ha noga reda på våra nya barnlagar och på — vår frågas fall i riksdagen! Det är inte roligt att behöva skämmas för sitt land!

Det är med avund man beser detta de danska kvinnornas egna hem och ser hur mycket som där under ett tak är förenat till deras trevnad och andliga och lekamliga välfärd. Det har många gånger under årens lopp skrivits i svensk press om Kvindelig Läseförening och dess utveckling till vad den är. Hur mycket skall ännu behöva skrivas förrän de svenska kvinnorna inse vad Stockholm i den vägen behöver och borde ha?

En afton var det festföreställning på "Det Konglige" med anledning av Hostrups 100-årsminne. "Genboerne"

Kvinnokaraktärerna i Walter Scotts diktning.

Bearbetning från engelskan av

Ellen Wester.

Mot Sir Walter Scott har riktats den dubbla anklagelsen, att han ej varit rättvis i sin dom över de skotska högländarna, och att hans kvinnor äro mindervärdiga — "eleganta fruntimmer", för att tala med miss Austens odödlige narr mr Collins. I båda anklagelserna finnes en skymt av sanning. "Gränsbornas "store sångare, som lärt världen känna Skottland, dess härliga natur, dess historia, dess invånares ursprungliga och kraftiga kynne, kunde lätt ha valt en noblare representant för Höglands-cheferna från 1745 än Fergus Mac Ivor. Dock fordrar rättvisan mot Scott, att man erinrar sig hurusom det årets uppror, som var så nära att återinsätta Stuartarna på Storbritanniens tron och driva den jakobistiska sångens "lille, lille tyske herre" tillbaka över havet till Hannover, då Waverley skrevs endast låg "sextio år tillbaka i tiden", och att de Jakobistiska sympatierna då ännu voro levande.

Det är mycket lättare att försvara honom mot den andra anklagelsen. Såväl i hans dikter som i Waverleyromanernas långa rad finnas utomordentligt vackra och intressanta kvinnokaraktärer, ett par tre till och med storslaget kraftiga. Visserligen finnes det ledsamma undantag. Vi äro alla mer och mindre barn av den tid vari vi leva, och Scott levde måhända i en särskilt olycklig tid vad kvinnoidealen beträffade. Det var i mrs Chapones och d:r Gregorys dagar och som en man antog han helt enkelt sin tids vedertagna uppfattning, som även omfattades av kvinnorna själva, nämligen angående deras uppträdande och det uppförande, som väntades av dem. Då och då protesterar han dock. Tag till exempel den scen, då Lucy Ashton "enligt tidens idéer" tvungen att låtsa sig okunnig om innebörden av det samtal, som nyss förts mellan hennes far och blinda Alice, låtsar att hon är rädd för den vilda boskapen, ehuru hon ej var rädd, "ty", säger Scott, "det var icke då, som det är nu, nödvändigt för en ung dam att ständigt lida av svaga nerver."

Pekar ej detta bestämt hän på hans egen tids uppfattning? Som regel omfattar han också gängse åsikter, då han sysslar med det modärna livet — Juna Mannering och Lucy Batram äro odrägliga, och Diana Vernon, Scotts ståtligaste kvinnotyp, på ett undantag när, avfärdas av Rob Roy som en fjollig tös, ehuru han medger att hon förstår hästar. Men så menar ej sir Walter själv. Under hans penna växer Diana, som om hans diktade väsen tjusade honom. Det är inte endast Dianas kurage och ridkonst, som vinna vår beundran, det är hennes moraliska och intellektuella förtjänster, hennes — Scott skulle ha sagt "maskulina" — heder och ärlighet.

Alla Scotts hjältinnor, med undantag av Alice Lee, äro som Scott själv hemma på hästryggen. (Icke så miss Austens pryda lilla Fanny, som lär sig rida på en gammal ölänning.) Och många utmärka sig för mod och sinnesnärvaro. Kan man ens säga att Amy Robsart, bortskämd som hon var, är feg eller rädd? Nej, hon offrar sig för att rädda Leicester undan varära och möter Varney — Scotts sämsta skurk — med ett förakt varför hon får böta med livet. — "Då hon anser sin heder satt i fråga", säger Leicester, "har hon ett lynne lika fruktansvärt och lika snabbträffande som blixten."

Utom det att Scotts romaner väsentligen handla om dåd och äventyr, däri hans kvinnor naturligen taga mindre framskjuten del, finns det också ett skäl, varför de ofta synas bundna, det är hans särskilda sympati för kärleken mellan far och dotter. Ett dylikt förhållande kommer om och omigen i hans romaner, och naturligtvis underordnar sig dottern, bunden av plikt och hängivenhet. Diana drömmer aldrig om att resa sig mot påbudet att hon antingen skall taga en av sir Hildebrands söner till äkta eller bli nunna. Hur blid Lucy Ashton är, är hon dock den mest rebelliska dottern av alla, ty hon håller fast vid sin frånvarande och efter utseendet trolöse älskare med hårt prövad, men aldrig svikande trofasthet. "Lucys sinne var ädelt", säger Scott.

Och dessa kvinnor, jämte många andra, äro ej svaga stackare — Jeannie Deans är bondkvinnornas anförare; grevinnan Brenhilda är kvinnlig riddare (en sann gestalt från chevaleriets första dagar) såväl som en älskad och älskande hustru, medan Norma of the *Titper Head,* trots Goldsmiths utsago att en "dåraktig vacker kvinna ej har annan utväg än att dö", lyckas överleva en olycklig kärlek.

För att avsluta detta försvar, där intet försvar behövs, så låt mig säga, att när Walter Scott följde sitt eget genis ingivelse och skapade av sin samtids försvagande inflytande, skapade han åt oss ett kvinnligt bildergalleri, förtjusande och skiftande som livet självt. Den största av alla är judinnan Rebecka, ren och ädel, god, klok och hjältemodig i sitt beslut att hellre dö i kval än att leva vanhedrad.

Klandra Scotts svagheter som skriftställare! Han skulle själv ha erkänt dem, ty han var van att förringa sitt eget arbete och i sitt överflödande ädelmod övervärdera andras. Vi finna honom ej fullkomlig, behäftad med fel och mänsklig svaghet, men aldrig med låghet eller hån; med stor tro på godhet, vidhjärtad tolerans, barnslig enkel religiositet, allt genomstrålat av högsta snille. — Att vara i sällskap med honom höjer själen. — Ingen är lik honom, så stor, så ödmjuk, så alltigenom älskvärd. — Sådana som han höra Himmelriket till.

Söders "English School"
Engelska lektioner och översättningar.
Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

gavs. Det grep mig att se med vilken pietet danskarna firade sin gamle populäre lustspelsförfattare, som tillika var teolog och politiker. Trots det strålande varma pingstvädret var teatern fylld från golv till tak av en festklädd publik, som slösade med applåder. I en vacker prolog, framsagd av gamle skådespelare Jerndorff i den stämningsfulla ramen av Hostrups uråldriga studerkammare betonades att Hostrup var den förste, som slog ett slag för kvinnans lika rätt inför lagen. Det Danmark, som gjort sina kvinnor fullt myndiga, visade sin erkänsla inför en av pionjärerna, och det är med glädje man minnes den stämningsfulla aftonen. Nästa dag inköptes i ett antikvariat i Fiolstræde dramat "Eva", där Hostrup oförskräckt och med varm känsla talar för makans och moderns rätt och frihet.

*

Danmark är ett lyckligt land. Natur, klimat och lyckliga förhållanden giva människorna vad de behöva av livets nödtorft och göra dem givmilda och tillmötesgående. Så mycket välvilja som där möter den resande har man inte vågat hoppats på i dessa hårda och förhärdade tider. Det är med tacksamhet man kommer att erinra sig soliga majdagar i Kongens by.

Ellen Hagen.

En bok för sommaren.

FANNY ALVING: *På avigsidan.* Albert Bonniers förlag. Sid. 175. — Pris 4: 75.

Det är inga djupa problem i Fanny Alvings novellsamling, men det är en klok och med humor begåvad kvinnas iakttagelser av vissa företeelser på vardagslivets område. Inledningsnovellen, De tre stugorna, ställer i förträfflig relief kontrasten mellan den bildade människan, som går innesluten i sin egen klassegoism och dömer utan att veta eller förstå, och de individer på vilka bildningen enligt författarinnans karaktäristiska omdöme "ännu icke klippt av klorna". Kanske dömer Fanny Alving en smula kategoriskt, men man kan icke undgå att känna den varmaste sympati för de människoöden hon rullar upp för oss. Vi ha kanske, de flesta bland oss, mött dem i en eller annan form, både modern och hennes drullige son, och den gamla, gamla gumman i den gamla grå stugan. Vi ha kanske gått förbi dem med likgiltighet eller vi ha som en uppenbarelse fått en glimt av deras själs innersta, allt beror ju på om man vill göra sig möda att genomtränga de yttre skalen, som fattigdom, avskildhet och misstänksamhet avsatt kring människorna. Det är denna glimt förf. lyckats fånga och den lyser genom sidorna i hennes bok. Anmärkningsvärd är också den kvicka och lediga dialogen som aldrig tröttar, och i den lilla skissen På sluttningen bevarar man stämningen av en högsommardag i fjällen, skildrad med den kärlek och pietet och den känsla för valörer som etsar sig fast i minnet.

En synnerligen roande skildring är Upptäckten, där författarinnan behandlar problemet varför kvinnorna aldrig hunnit med att göra uppfinningar. Här har hon även tillfälle att dokumentera sig som en barnskildrare av rang. Ingenjörens ungar uppföra sig som "mina ungar, dina ungar och alla andras ungar", när tuktoriset icke varit en alltför hämmande faktor i deras späda år.

Fanny Alvings bok är lätt och rolig att läsa i sommarvärmen, men den gömmer också så många kryddade sanningskorn att man gott kan ta sig en funderare sedan man läst den.

G. H. E.

Ett förtroendeuppdrag.

Kungl. direktionen för Allmänna barnhuset har till barnavårdsinspektris för Karlstads stift utnämnt fröken Brita Crona, Arvika.

Daniel Perssons griftefärd i Leksand.

Under en strålande junihimmel och tillsusad avsked och frid från björkarna i Leksands kyrkoallé fördes dalamannen Daniel Persson i dag till sitt sista vilorum på Leksands gamla kyrkogård. Sorgetåget var av en vacker, gripande verkan, där det skred fram i allén, företrätt av nio Leksandskarlar i sina vackra drakter, spelande Chopins sorgmarsch, förbi skaror av allvarlig, sorgklädd dalaallmoge.

Enkel och utan flärd, som en bondemans begravning, hade han förordnat att hans griftefärd skulle firas. Det var också därför — efter bondesed, som båren med den enkla kistan, endast prydd av tvänne kransar — de närmast sörjandes samt Andra kammarens vackra krans av skära äpple-blommor, — sattes ner på en öppen plats på kyrkogården. Runt omkring samlades tusentals personer, mest dalafolk från kringliggande socknar, vilka kommit för att hedra den avhållne och på deras rätt alltid stående bondehövdingen. Dessutom närvoro representanter för regeringen, riksdagen, liberala samlingspartiet, landstinget, kommunalnämnden och nykterhetsfolket i Leksandssocknen.

Sedan prosten, doktor Peterson, förrättat ritualen, framträdde de olika representanterna och framburo i enkla, hjärtliga ord sitt tack till den hänsovne för allt vad han uträttat av plikttroget, självuppoffrande arbete för land och folk, för stat och kommun. Även L. K. P. R:s tack bringades honom av undertecknad för det varma intresse han alltid ägnat kvinnornas kamp för medborgarrätten. Ty det var med verklig övertygelse och med ärligt menad vilja han både inom och utom riksdagen stödde kvinnornas sak, och för det vilja vi alltid minnas honom med tacksamhet.

Bland alla de många, som talade vid hans bår var även f. d. riksdagsman Olson i Fläsbro, som tackade honom för 20-årig gammal vänskap, och som med ett varmt tack vände sig till hans änka, den goda, präktiga mor Anna, framhållande allt vad hon gjort och varit för den bortgångne. Sedan så kistan sänkts ner i familjegraven, där hans ende son vilar före honom, och en sångkör av Leksandskullor sjungit den sista avskedssången, skingrades de stora människoskarorna så sakta.

På alla stigar och vägar såg man dock hela dagen den vackra sorgedräkten i Leksand i vitt, svart och orangegult, på alla flaggstänger bygden runt vajade flaggorna på halv stång. Det var sorg över Leksand i dag, trots det glänsande solskenet och den vackra försommargrönskan, ty bondemannen, den till vilken tusentals män och kvinnor gått och fått råd och hjälp, är ej mer, och det blir tomt i socknen efter honom. Vile han i frid! Hans minne skall leva länge, länge än!

Solgården, Rättvik d. 2 juni 1918.

Ebba Palmstierna.

Valbarhet—men icke rösträtt.

Den 21 maj offentliggjordes kandidatlistorna till parlamentsvalen i juli, och de äro icke utan intresse för rösträttskvinnorna. Sedan den 12 dec. 1917 befinna sig Hollands kvinnor i den egendomliga ställningen att äga halv medborgarrätt, då den lagstiftande makten i sin outgrundliga visdom ansett dem värdiga att styra stad och land, men icke att välja dem som skola styra — underliga inkonsekvens!

Folkets vilja talar emellertid klart och tydligt. De politiska partierna, både de gamla och de nya, ha givit kvinnorna en plats på sina kandidatlistor, i några fall helt fördelaktiga platser, och vår premiärminister, som alltid berömt sig av att han söker utforska folkets vilja och handla därefter, kan nu se, att den holländska nationen är besluten att sätta kvinnorna vid männens sida i statens styrelse.

Följaktligen ha de gamla politiska partierna, som de liberala, och nybildade sådana, som det ekonomiska partiet, försökt att för sina listor erhålla namn på kvinnor, som kunna väntas bliva uppskattade av allmänheten och att vinna röster för partiet. Fyra eller fem kvinnor väntas bli valda; hela antalet kvinnliga kandidater är spritt över de nio partiernas listor.

Det är intressant att lägga märke till det nya proportionella valsättets inverkan på valmännen. Emellertid måste denna inverkan ses i samband med den stora förändring i statens och regeringens åligganden som är en följd av kriget, då dessa nu utvecklats till ett redskap för att anskaffa och fördela samhällets livsmedel jämte det de ha kvar sin gamla uppgift att skydda förvärvad egendom. Valmännen — som nu utgöras av *alla* män över 25 år — ha tagit inflytande av de förhållanden utan motstycke, under vilka vi leva, och nya grupper av människor med samma åsikter ha bildats. Många anklaga vårt parlament och samtliga dess medlemmar för att dränka landets krav i en ström av ord i stället för att handla som situationen kräver. Denna känsla har kommit somliga att ställa sig i opposition till vårt parlament och t. o. m. hela det parlamentariska systemet, och därför ha två eller tre grupper av arbetare och småfolk ansett lämpligt att försöka få in ett par av sina män i parlamentet utan hänsyn till det allmännas intresse och endast förbindande sig att tala för sin grupp av arbetare, jordbrukare, minuthandlande, underofficerare, polis- eller brandkåren. Det allmänna missnöjet har givit upphov till flera nya partier, som alla börjat med att framhäva, att de icke vilja ha något att göra med "politiken", denna avskyvärda företeelse, men att de icke desto mindre nu äro tvungna att bilda ett politiskt parti, om de överhuvud vilja bli representerade i parlamentet och ha något att säga i fråga om landets styrelse. Även en grupp kvinnor har intagit en antipolitisk ställning och skilt sig från den holländska L. K. P. R. i det de satt sina speciella kvinnokrav i förgrunden och avvisat varje förbindelse med eller hjälp från de övriga politiska partierna. De ha icke lyckats klargöra hur rösträttslösa kvinnor någonsin skola kunna hoppas att få regeringen att lyssna till deras krav eller att sätta in sin makt på att driva igenom dessa krav. Men då de förakta stöd från någon som helst grupp av valmän, ha dessa kvinnor nu bildat en Neutral förening för kvinnans rösträtt och en Förening för främjande av kvinnornas inval i parlament och kommunala styrelser. Det behöver icke sägas, att dessa kvinnors antal är litet, och deras inflytande så gott som intet.

Emellertid försummar den holländska Landsföreningen intet tillfälle att framhålla kvinnornas rätt till deltagande i nationens angelägenheter och särskilt deras rätt att rösta genom att i all den politiska diskussionen alltid framhålla rösträttskvinnornas synpunkter. Tjugu kvinnonamn på olika kandidater ge oss en god utgångspunkt för våra utläggningar.

Vår ordförande, d:r Aletta Jacobs, är n:r 3 på radikalernas lista, vår vice ordförande, fru van Balen-Klaar, står på den liberala unionens lista, och många flera medlemmar av rösträttsföreningen inneha olika platser på andra listor. Dessutom ha socialisterna satt upp sex kvinnliga kandidater, av vilka två äro så gott som säkra om att bli valda. Fröken Suze Groeneweg, medlem av det socialdemokratiska partiets verkställande utskott, är n:r 3, och fru Carrie Pothuis-Smit n:r 4 på listan, så vi ha goda förhoppningar att i september få se kvinnor taga sitt säte i vårt parlament.

Med Danmarks uppmuntrande exempel för ögonen känna vi oss förvissade om framgång den 3 juli, dagen för parlamentsvalen.

Martina G. Kramers.

Plöjningsarbete i Norrland.

De Bergman-Österbergska samhällskurserna ha pågått i Gävleborgs län från 16 april till 17 maj och nästan överallt rönt god tillslutning . Början gjordes i Söderhamn, där F. K. P. R:s styrelse mötte vid stationen och välkomnade mig på det vänligaste, och där rösträttsföreningen förberett kursen genom pressen och genom utsändande av kort. Publiken blev också ganska talrik och det fastän ett häftigt och ihållande yrväder gjorde gatorna svåra att trafikera. På släde företogs därefter resan till Ljusne, där kursen dag för dag samlade en allt större åhörarskara och där en hel del kvinnor förklarade sig vilja bilda en rösträttsförening, såvida inte årets riksdag antog den politiska rösträtten för kvinnor. Få nu se om Ljusnekvinnorna följa sin föresats sedan frågan fallit; en utgång som de ej ville tänka sig möjlig ifråga om en så solklar rätt. Prästfamiljen i Ljusne voro intresserade åhörare av föredragen och efter kursens slut framförde pastor Owen deltagarnas tack och uttalade en varm önskan om att kvinnornas inflytande skulle bli allt större och större även utanför hemmet. "Vi kunna ingenstädes få för mycket av det kvinnliga inflytandet" slöt han sitt tal. I Kilafors hölls endast ett enda föredrag: "Om fattigvårds- och barnavårdslagstiftningen", besökt av en intresserad publik. Alfta och Edsbyn besöktes därefter och på dessa platser liksom f. ö. i allmänhet tycktes barnavårdslagstiftningen vara det av kursens ämnen, som samlade de flesta åhörarna. Nästa plats var Lottefors och därefter Bollnäs, där en ganska stor rösträttsförening arbetar under fröken Blomstrands ordförandeskap. Föreningens medlemmar finnas utbredda över hela omnejden, men den ojämförligt största delen äro Bollnäsbor. Efter den mycket flitigt besökta kursen i Bollnäs anordnades av F. K. P. R. ett protestmöte med anledning av förstakammarhögerns behandling av kvinnorösträtten och med känsla och övertygelse antogs protestresolutionen. Denna känsla av förtrytelse och harm blev anledningen till att en rösträttsförening bildades i Wallsta, som var resans nästa plats. Kursen fann där den mest mottagliga jordmån och, efter allt att döma, kommer Wallsta att bli en ljuskälla för hela sin trakt. Sista platsen var Arbrå där, oaktat de vackra aftnarna och den bråda tiden i täppor och åkrar, kursen hade många deltagare.

Erfarenheterna från kursen i Gävleborgs län äro i övervägande grad ljusa och uppmuntrande och där likasom i Värmland, Ångermanland, Örebro och Älvsborgs län framträdde starkt den jordbrukande befolkningens intresse för kvinnornas upplysningsverksamhet och rätt att bli betraktade, behandlade och berättigade som medborgare i sitt eget land. Man hörde lantmän yttra att: "om vi män hade blivit så förorättade och missaktade, som kvinnorna varje gång deras medborgarrätt nekats dem av Första kammaren, så hade vi gjort revolution eller allmän strejk. Och vad som är ofattligt är, att någon kvinna kan vid val stödja eller tjäna det parti, som arbetar emot allt vad kvinnorätt heter. Sådant borde kvinnornas känsla av eget värde förbjuda". Det ofta hörda påståendet: att endast arbetarekvinnorna, men ej bonde- och jordbrukskvinnorna äro socialt och politiskt intresserade, har jag funnit fullständigt oriktigt. Förhållandet är i själva verket alldeles motsatt. Den jordbrukande klassens kvinnor äro inte endast socialt, utan också politiskt intresserade och angelägna om att få den rätt som medför inflytande på lagstiftningen.

Emma Aulin.

Negerkvinnan som industriell faktor.

Den nuvarande världskonflikten har berett kvinnan tillfälle att deltaga i genomförandet av den idé, för vilken männen giva sina liv, — demokratiens idé. Hon har icke dröjt att begagna sig av tillfället. Ett studium av tillståndet i Europa visar oss att fastän millioner män tagits från de industriella företagen, dessa, trots ökad produktion, hava fortgått med samma effektivitet som förut, och detta emedan kvinnorna trätt fram och intagit männens platser. I någon större utsträckning har detta icke ännu skett i Amerika, men om det blir nödvändigt, skola de amerikanska kvinnorna med all säkerhet hörsamma kallelsen lika hjältemodigt som kvinnorna i andra länder.

Mycket har redan både sagts och gjorts i och för utbildning av olika kvinnogrupper för att bereda dem till de nya plikter som kunna vänta dem, men litet eller intet har därvid talats om negerkvinnan, och i de amerikanska kvinnotidskrifterna ägnar man nu hennes problem en grundlig undersökning.

Tillsammans med männen av sin ras har hon alltid stått färdig att hjälpa, ofta oombedd och föga uppskattad, varhelst en kvinnas arbete behövts. Skall hon lämnas utan avseende i dessa tider, då alla andra rasers och nationers kvinnor uppmanas att göra vad de kunna för att hålla industriens hjul rullande?

En undersökning av olika fabriker i Chicago har visat att jämförelsevis få hava öppnat sina portar för negerkvinnor. Vid samtal med cheferna befanns det, att saken varit före i flera fall, men icke ansetts tillrådlig, dels för de vita arbeterskornas skull och dels för den möjliga finansiella förlust, som befarades uppstå genom att använda otränad arbetskraft. Varhelst försök gjorts med negerkvinnor ha de dock visat sig hålla provet, och när tillfälle beretts dem, ha de visat sig lika dugliga som de vita. Fastän helt och hållet avskilda från dessa genom särskilda lunch- och avklädningsrum, ha de dock antagit de erbjudna platserna, angelägna om arbete och tillfälle att visa vad de duga till.

Till följd av negerns i de flesta fall ringa arbetsförtjänst, de höga levnadsomkostnaderna samt familjeförsörjarnas inkallande till fanorna, hava även negerkvinnorna tvingats ut från sina hem och tagit vad slags arbete de kunnat få. Varför skola de nekas rätten att förtjäna sitt bröd? Hundratals vända varje dag tillbaka från tjänstebyråerna, emedan inga platser finnas för dem. Ett arbete som nu står dem till buds är rengöring av droskor och bilar. I detta yrke användas mer än 150 negerkvinnor och många stå antecknade på de sökandes listor. Begynnelselönen tycks härvidlag vara det som lockar. Detta kan man ej undra på, då de alltid varit tvingade att välja mellan att arbeta för en mycket låg lön eller gå arbetslösa. Mycket av detta arbete utföres nattetid och härav följer, att de kvinnor, som utföra det, måste övervakas vad såväl hälsotillstånd som seder beträffar, såvida ej mycket ont skall åstadkommas. Negerkvinnor användas även i tobaksfabriker för att packa och klistra etiketter, i beklädnads-, knapp- och lådfabriker, som dörrvakter vid teatrar samt någon gång som hissförare.

De bo oftast i sådana delar av staden, där få tillfällen till förströelse finnas och där hemmen äro överbefolkade och dåligt ventilerade, vilka omständigheter inverka skadligt på deras vitalitet. De bli slöa och dåsiga, i synnerhet när de användas i stillasittande yrken och de lyckas mycket bättre, då rörlighet fordras.

De få arbetsfält som nu finnas tillgängliga för negerkvinnan äro ju blott en början, men med utbildning och större möjligheter skall även hon bli en faktor att räkna med i Amerikas industriella företag. Den nation som själv anser att den ger sitt blod för rättens och frihetens idé skall icke kunna neka en hel klass av sina medborgare rätt och frihet, minst av allt dem, som alltid visat sig trofasta vid varje för nationen kritisk period.

En fråga och ett svar.

Ur Skånetidningen Dagen den 23 maj meddela vi följande öppna brevväxling, som säkert har sitt givna intresse även för Rösträtt för Kvinnors läsekrets:

Fru Anna Wicksell!

Undertecknade, rösträttskvinnor i högermiljö, be att få tacka Er för ert bemötande av "Högerns skäl" vid protestmötet i Malmö den 9 maj i anledning av den kvinnliga rösträttsfrågans fall i riksdagen. Eder hovsamma och sakliga framställning har blivit oss ett stöd, då vi inom vår krets vilja försvara kvinnans rösträtt. Ni upptog till bemötande endast de skäl, som Ni ansåg, att högermännen själva betrakta som fullgoda. Men om vi ej ha missförstått riksdagsreferaten, så förefaller det, som om ett av de skäl, högern helst vill att vi skola böja oss för, är det, att den kvinnliga rösträtten ej är till nytta för staten. Detta skäl är också det som helst drages fram av våra motståndare vid privata diskussioner. Därför skulle vi så mycket önska, att Ni i denna tidnings spalter ville upptaga till bemötande även detta skäl, och bliva vi mycket tacksamma om Ni vill uppfylla vår begäran.

Flera som önska svar.

*

Jag har satts i tillfälle att genast besvara ovanstående anmodan och ber att få tacka såväl de frågande för deras vänliga bedömande av mitt föredrag som tidningen för dess upplåtande av plats för denna lilla diskussion.

Att svara på den framställda frågan är på en gång mycket lätt och mycket svårt. Mycket lätt såtillvida som jag egentligen endast behövde hänvisa till mitt föredrag; visserligen nämnde jag där ej ordet statsnytta, men det var bara därför att jag tyckte det var bättre att med en gång ta ett steg bakom detta argument och direkt bemöta det skäl högern anför för, att kvinnornas rösträtt icke skulle vara till nytta för staten, nämligen kvinnornas politiska omogenhet. Allt annat än detta, som högern kommer med för att styrka, att kvinnornas rösträtt icke skulle lända staten till nytta, löper, så vitt jag kan se ytterst ut endast däri, att de anse sig kunna räkna ut — räkningen är efter vad jag tror alldeles felaktig — att framsläppandet av denna stora, nya valmanskår icke skulle komma att stärka, utan snarare försvaga de konservativa idéernas maktställning inom representationen, och detta partihänsyn förefaller mig icke värt ett allvarligt bemötande.

Att å andra sidan verkligt bemöta högerns påstående om kvinnornas bristande politiska intresse och kunnighet, det är mycket svårt därför att vi här stå inför en konstitutiv skillnad i högerns och vänsterns uppfattning av själva statens väsen, en skillnad så djup och fundamental, att jag ej kan se någon brygga över från den ena åskådningen till de andra Både höger och vänster kunna enas om faktum: att i närvarande stund den stora massan av kvinnor är både politiskt ointresserade och politiskt omogna. Men då högern därav utan vidare drar den slutsatsen att då böra ej kvinnorna givas medbestämmanderätt i statens angelägenheter, så drar vänstern den alldeles motsatta: då måste de med, för att deras ansvarskänsla gent emot staten kan väckes och växa, deras intresse för allmänna angelägenheter utvecklas och fördjupas, för att med ett ord även de må kunna uppfostras till medborgare, vilket är den högsta form för mänsklig kultur. Det var detta svar jag gav i mitt föredrag, och det är ett rent vänstersvar.

Då jag för några veckor sedan försökte framhålla detta för en politiskt ledande högerman, fick jag till svar en något hånfull motfråga, om jag då ansåg, att den allmänna rösträttens införande för männen hade ökat och utvecklat dessas politiska mogenhet. Jag svarade då, att 8 års rösträtt och dess utövande i 3 eller, om man så vill, 4 val vore en kort tid att frambringa väsentliga förändringar i folks mogenhet; man brukade därvidlag räkna med generationer; men att jag icke förty ansåg mig kunna besvara hans fråga med ett avgjort ja. När högermän i år kände sig alldeles lugna för, att det nu icke skulle bli några oroligheter av svårare art — vederbörande högerledare hade kort förut under samtalet särskilt apostroferat sitt lugn i detta avseende — då vilade deras tillförsikt på den omständigheten, att vi i år hade en den allmänna rösträttens regering, och att de stora väljarskaror, som genom sin röstgivning hade tillsatt denna regering *nu kände sitt ansvar* inför densamma och därför icke ville bereda den svårigheter, något som säkert icke skulle blivit händelsen, ifall dessa män fortfarande verkligen stått utanför allt politiskt inflytande.

Jag vet icke om dessa antydningar kunna vara de svarsönskande kvinnorna till någon hjälp i deras högermiljö. De vila som sagt ytterst på vänsteruppfattningen, att staten är till för statsfolkets skull och icke tvärtom; men å andra sidan är det ofta så, att även de politiskt mogna högermännen icke äro så klara över grundbegreppen, utan ta intryck även av sådana argument, som tilltala deras känslor, oberoende av att en viss vänsterfärg vidlåder dem; det är åtminstone min personliga erfarenhet.

Och jag kan endast upprepa: för mig ligger det kvinnliga rösträttskravets djupaste innebörd och djupaste patos i kvinnans rättmätiga krav på att få möjlighet att växa i medborgerlig utveckling och medborgerligt ansvar; detta kan endast ske genom verkligt, ansvarigt utövande av medborgerliga funktioner; genom att själv styra och själv få åtaga sig skulden för följderna, växer man; genom att bli styrd har ännu ingen människa lagt en aln till sin växt. Och vi önska alla att växa.

Anna Wicksell.

Örebro länsförbund

hade sitt årsmöte i Örebro den 4—5 maj. Lördagen den 4 höll fröken *Gertrud Bergström* ett offentligt föredrag i *Livsmedelsfrågan*, på F. K. P. R:s initiativ anordnat och bekostat av livsmedelsnämnden.

Till länsmötet, som sedan pågick hela söndagen, hade 20 ombud för 11 av länets nu 19 föreningar infunnit sig jämte ett antal intresserade föreningsmedlemmar. Till arbetsutskott omvaldes: fröken M. Forsslund, Kopparberg, ordförande, fru E. Perselli, Örebro, vice ordförande, fru L. Skoglund, Örebro, sekreterare, fru C. Andersson, Ställberg, kassör, fröken N. Blidberg, Askersund, och fru N. Elgeskog, Karlskoga. — Av årsberättelsen framgick, att 1917 varit ett gott arbetsår för förbundet. Två mycket lyckade föredragsturnéer hade anordnats, den ena med fru Waern-Bugge, den andra, de Bergman-Österbergska samhällskurserna, med fröken E. Aulin som talare. Under dessa turnéer hade 5 nya föreningar bildats. Förbundets medlemsantal överstiger nu 700. — Förbundet har satt som sin huvuduppgift under året att alltmera söka väcka kvinnornas intresse för det kommunala arbetet och länets kommunalstatistik, som vid förra årsmötet hade den dåliga totalsiffran av 94 kommunala uppdrag anförtrodda åt kvinnor, gladde oss nu med en nära fördubblad siffra (varvid dock inga barnavårdsmän medräknats). Förtjänsten av ökningen får i någon mån tillskrivas F. K. P. R., men kanske till största delen den nya lagen om barn utom äktenskapet och Svenska Fattigvårdsförbundets uppmaning till skolråden att insätta kvinnor i barnavårdsnämnderna. Ett 50-tal kvinnor ha nämligen i vinter invalts endast i dessa.

Ombudens rapporter till länsmötet visade, att man i de flesta föreningar känt sig så hoppfull om vår frågas lösning vid denna riksdag, att det egentliga agitationsarbetet fått ligga jämförelsevis nere på senaste tiden. Frågans fall hade nu kommit som en ledsam överraskning, men det gjorde gott att se, hur den långt ifrån lamslagit oss. Nya friska tag var allas lösen. Man kunde känna sig trygg för att kvinnornas uthållighet är ännu större än Första kammarens tredska. Men mötet gav också ett starkt intryck av hur meningslöst det är att tvinga alla dessa goda sociala arbeterskor till att spilla sin kraft på arbete för *rösträtt*. Det är nog sant, att många kvinnor, särskilt på landsbygden, ännu ej kommit till insikt i ens denna elementära fråga, och att detta nu är den brännande punkten i rösträttsarbetet, vore alla ense om; mötet beslöt bland annat att hos V. U. anhålla om utgivande av ett flygblad, lämpligt att masspridas på landsbygden. Men är det inte så, att ingen upplysning i världen, utan endast den vunna medborgarrätten och känslan av att verkligen bära ett ansvar, kan på allvar väcka denna slumrande massa? Och var det inte samma förhållande med männen?

De många sociala frågorna på mötesprogrammet dryftades med ett intresse, som visade hur alla brinna av längtan att få ägna sin kraft odelad åt det praktiska positiva samhällsarbetet. Av alla frågor låg tydligen *barnavården* alla mest om hjärtat. Fru *Tekla Larsson* höll ett varmt och ingående föredrag om Barnavårdsmannens uppgifter. Ett stort antal kvinnliga barnavårdsmän äro redan i verksamhet i länet (ensamt i Örebro över 30, mot en manlig:) och det var en fröjd att höra med vilket intensivt intresse denna gärning omfattas och vilken tacksamhet som råder i alla läger gent emot den nya lagen.

För de aktuella riksdagsfrågorna redogjordes: av fru *Lisa Skoglund* för *sedlighetsfrågan*, av fröken *N. Blidberg* för de *praktiska ungdomsskolorna*, o. s. v. Med särskilt intresse dryftades också *Biograffrågan*, som inleddes av fröken *Hulda Forsgren*. Biografmissbruket har särskilt i de större samhällena stegrats i sådan grad, att det börjat försätta många för ungdomen kännande i verklig ångest. Bland de uppslag, som framkommit för att råda någon bot, ansågs fröken Qvints förslag om införande av kortsystem på biografbesök som det bästa. Ett av rektor Elgeskog i Karlskoga framkastat förslag om statens och kommunernas övertagande av biografväsendet, kombinerat med avpassat antal goda teaterföreställningar, väckte genklang, men ansågs för alltför utopiskt, synnerligast i dessa dyrtider. Mötet beslöt att hos en av länets riksdagsmän, redaktör von Koch, hemställa om en motion om strängare lagstiftning i biograffrågan.

Först på kvällen skildes vi åt efter en intensiv och givande arbetsdag och som alltid lämnade man Örebro i glad tacksamhet över ett för varje år fördjupat samarbete med alla goda rösträttskamrater inom Örebro länsförbund. Ett tack särskilt till Örebroarna för deras aldrig svikande gästfrihet!

M. F.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollerat: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Till Eskilstuna F. K. P. R.

härmed ett offentligt och hjärtligt tack å egna och Södermanlands Länsförbunds vägnar för erhållna kr. 57,60 till "Aug. Widebecks födelse- och namnsdagsfond" att användas till förmån för förbundet.

Strängnäs den 7 juni 1918.

Aug. Widebeck,
ordf.

Elegant

kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B.
GÖTEBORG

Riks 25 50 **Allm. 62 96**

La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel

Malmtorgsgatan 6, Stockholm

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
1 Barnhusgatan 1
(hörnet av Drottninggatan)

Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
i **ek, mahogny, valnöt** samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.

Allm. Tel. 114 10 Riks Tel. 65 05

I VARJE SVENSKT HEM
bör finnas en svensk,
solid, lättgående
och beprövad

Husqvarna
Symaskin

Arbetet ute i landet.

Alby F. K. P. R. anordnade den 6 och 7 april en basar, vilken gav ett synnerligen gott resultat. På ett föreningsmöte blev det beslutet att skänka 100 kr. till upplysningsverksamheten, 100 kr. som grundplåt till ett blivande bibliotek vid Borgsjö ålderdomshem samt 300 kr. till beklädnad åt skol- och läsbarn inom samhället.

Arboga F. K. P. R. avhöll sitt ordinarie vårmöte den 27 april, då föreningen gästfritt inbjöds till vice ordföranden, fru Anna Lisa Blume. Ordföranden, fröken Helga Sundborg, inledde mötet med att tala om de uppgifter, som förestodo rösträttsföreningarna, även efter det kvinnornas krav beviljats. Härefter godkändes revisionsberättelsen, och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Cirkuläret från V. U. angående kvinnornas deltagande i odlingsarbetet upplästes. Huvudpunkten på programmet var ett föredrag av fru Nina Andersson om den nya barnavårdslagen och dess tillämpning. Anförandet var i hög grad intressant och klarläggande. Särskilt framhölls betydelsen av kvinnornas deltagande i den nya, sociala verksamhet, som barnavårdslagen påkallade. — Solo- och körsång kom till sist och höjde stämningen.

Broby F. K. P. R. hade den 14 april en ganska talrikt besökt fest, varvid föredrag hölls av fru Gurli Hertzman-Ericson. I ett formfulländat och kraftigt anförande underströk fru E. vikten av kvinnorösträttens snara genomförande, samtidigt som hon påvisade den frändskap som denna fråga och fredsfrågan ha med varandra. Föredraget mottogs med livligt bifall. Efter detta spelades av ett amatörsällskap En trasslig härva, varjämte en vacker tablå förevisades.

Den 9 maj hade samma förening möte å Lugnet, varvid man, med anledning av rösträttsfrågans fall, antog protestresolutionen.

Karlskoga F. K. P. R. hade den 25 mars möte, varvid red. von Kochs motion angående barnavårdslagstiftningen upplästes. Det upprop om att var på sin ort söka få till stånd koloniträdgårdsverksamhet, som utgått från Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt till alla lokalföreningar diskuterades, och tillsattes en kommitté, bestående av fruarna Ekman, Lindholm och Uddenberg att vidare utarbeta plan för en sådan verksamhet. Frågan om möjligheten av en nödhjälpsinsamling för de hungrande i Finland upptogs därefter till behandling, och enades man om att i lokaltidningarna insända ett upprop till allmänheten att om möjligt bidraga till en sådan insamling antingen genom att avstå brödkuponger eller genom att skänka penninggåvor. Att mottaga och sedan avsända dessa bidrag uppdrogs åt folkskollärarinnan fröken Ily Leffler och fru Ninnie Elgeskog. Vid sammanträdet förekom dessutom uppläsning av fru Ebba Danielsson samt musik av fröken Greta Hjorth, som vackert och stämningsfullt spelade Finlandia av Jean Sibelius.

Kristianstads F. K. P. R. anordnade den 4 april ett stort offentligt upplysningsmöte med anledning av de nya barnavårdslagarna. Inbjudare till mötet voro utom F. K. P. R. stadens baravårdsnämnd, K. F. U. K. samt Vita Bandet. Föredragshållare var kyrkoh. Hagbard Isberg från Malmö. Mötet var talrikt besökt, och det instruktiva och intressanta föredraget åhördes med stort intresse. Omkring en timmes diskussion följde på föredraget. Efter mötets slut samlades styrelserna för de inbjudande föreningarna jämte en del andra intresserade till ett trevligt samkväm på ett av stadens konditorier. Den 15 april hade föreningen sitt ordinarie årsmöte. Års- och revisionsberättelse upplästes och antvarsfrihet beviljades. Jämte "Männens Förbund för Kvinnans Politiska rösträtt" hade föreningen inbjudit allmänheten till ett offentligt möte efter årsmötets slut. Kyrkoherde Aug. Bruhn höll hälsningstalet, som blev ett förträffligt rösträttsföredrag. Därefter höll fru Gurli Hertzman-Ericson föredrag Om kvinnornas samhällsansvar. Sång av fru A. Theorin samt pianonummer af fru Louise Carlsson utfyllde programmet. Rösträttskarameller med roliga deviser såldes och hade en strykande åtgång bland den talrika publiken.

Lysekils F. K. P. R. höll den 30 maj föreningsmöte med åtföljande samkväm. Därvid beslöts att i stadens tidningar låta införa ett upprop liknande det Göteborgs F. K. P. R. infört i nämnda stads tidningar.

Mora F. K. P. R. höll tisdagen den 2 april sitt ordinarie årsmöte under fröken Eva Bergs ordförandeskap. Års- och revisionsberättelserna föredrogos, och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för föregående års räkenskaper och förvaltning. Till sist beslöts att vidtaga åtgärder för att bereda sommarvistelse åt några undernärda barn i församlingen. I fortsättningen fick mötet karaktären av ett angenämt samkväm med ett omväxlande och underhållande program. Red. A. Olsson yttrade några personligt hållna ord om krigets allmänna inverkan på kvinnorösträttsfrågan och om utsikterna i vårt land för frågans lösning. Så framfördes en melodram: Björnsons Bergliot med Griegs musik. Därefter bjöds på flera vackra sångnummer. Sedan tésupé serverats, avslutades festen med uppläsning av Ibsens Terje Vigen och Björnsons Over de höje fjælde.

Norrahammars F. K. P. R. höll lördagen den 25 maj en fäst till ära för sin ordförande fru Alma Andersson, som beklätt denna post i 10 år och under denna tid varit den bärande kraften inom föreningen. Fröken Klara Hultqvist tackade henne i ett varmt anförande för allt hennes arbete och överlämnade å föreningens vägnar som ett synligt bevis på den tacksamhet och sympati som fru Andersson förvärvat en silverskål med inskription. Aftonen förflöt under mycket angenäm stämning med kaffedrickning och tal på vers och prosa.

Rönninge—Tumba F. K. P. R. höll sitt vårmöte lördagen den 25 maj, vilket efter föredrag av fru M. Bolin formade sig till ett protestmöte mot riksdagshögerns motstånd mot kvinnornas medborgarrätt. Rönninge damkör illustrerade mötet med sång och till slut antogs protestresolutionen.

Sandvikens F. K. P. R. hade fredagen den 10 maj sitt ordinarie vårmöte, varvid fröken Elsa Bengtson från Gävle höll ett mycket intressant föredrag om de nya barnavårdslagarna. Talarinnan skildrade på ett livligt och medryckande sätt de nya barnavårdslagarnas stora inflytande på särskilt de utom äktenskapet födda barnens ställning. Ännu vore dock mycket att genomföra, innan barnen, både de inom och de utom äktenskapet stående, fått den trygghet och den omvårdnad, de behöva. Föredraget mottogs med livliga applåder.

Efter föredraget antogs samma resolution, som föreslagits på protestmötet i Stockholm den 28 april.

Söderköpings F. K. P. R. hade den 25 april halvårsmöte med samkväm å hushållsskolans lokal. Sedan års- och revisionsberättelserna upplästs och ansvarsfrihet beviljats, serverades té, varefter Emilia Togelelous skrift "Icke i tröthetens tecken" upplästes samt slutligen en dikt av Ossiannilsson.

Södertälje F. K. P. R. hade den 10 april sitt årsmöte samt senare ett offentligt möte. Års- och revisionsberättelserna upplästes, och ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Till de från orten avflyttande funktionärerna fruarna K. Almgren och A. Wallén frambars föreningens varma tack för mångårigt arbete. Vid företaget val omvaldes fru M. Dehn, ordförande, samt fröknarna A. Söderlund och H. Eriksson. Nyvalda blevo fruarna S. Sköldberg och V. Norlin. Till revisorer utsågos fröknarna E. Levin och M. Hallström. Efter valen hölls ett med entusiasm mottaget föredrag av fru Ella Billing . Därefter sjöng fröken N. Edlund några vackra sånger och herr O. Forslund spelade flera tilltalande musiknummer.

Torshälla F. K. P. R. hade årsmöte den 7 maj. Sedan års- och revisionsberättelserna upplästs och godkänts, företogs val av styrelse. Förutvarande styrelsen omvaldes: fru Frida Grönberg, ordförande, fröken Maria Carell, vice ordförande, fröken Erika Färnlund, sekreterare, fru Emilia Carlén, vice sekreterare, fröken Josefina Nilsson, kassaförvaltare. Till revisorer utsågos fröknarna Emma Lundqvist och Anna Söderqvist med fröken Gertrud Blomqvist som suppleant. Pressombud blev fröken Erika Färnlund.

Trollhättans F. K. P. R. avhöll den 15 april en humoristisk aftonunderhållning i Frejasalen efter ett ovanligt lyckat program. Aftonens clou utgjorde ett vaxkabinett med rörliga bilder, en utvald samling engelska suffragetter, under ledning av en världsberömd impressario. Publiken, som till sista plats fyllde salen, gav sin belåtenhet tillkänna genom upprepade skrattsalvor. Inkomsten fördelades mellan föreningen och Barnbespisningen.

Visby F. K. P. R. höll sitt halvårsmöte den 29 april. Missräkningen över frågans fall i riksdagen tog sig uttryck i ett hjärtligt instämmande i L. K. P. R:s med anledning av avslaget givna protest. För övrigt upptogs aftonen av de stadgeenliga förhandlingarna.

Vänersborgs F. K. P. R. hade den 27 februari årsmöte under fröken Ingrid Bergius ordförandeskap. Vid mötets öppnande förekom en högtidlig standarinvigning med ett kortare tal av ordföranden, som även uppläste ett tillfällighetspoem. Till ordförande återvaldes fröken Ingrid Bergius. Övriga styrelseledamöter blevo fru Kristina Gustafsson, vice ordförande, fru Ida Zetterberg, sekreterare, fröken Ingrid Gabrielsson, vice sekreterare, fröken Andrea Rengman, kassör. Till revisorer valdes fru Clara Thomson och fröken Ida Mankell och till revisorssuppleanter fröknarna Elsa Sundberg och Dagmar Eriksson. Till representant i länsförbundet utsågs fröken Ingrid Bergius med fröken Ada Rosengren som suppleant och till korresponderande medlem i samma förbund fröken Ingrid Bergius. Efter förhandlingarna vidtog fest.

Västerås F. K. P. R. hade den 29 april årsmöte å Stadshuset. Mötet var talrikt besökt och öppnades av vice ordföranden fröken Anna Löfgren, som därvid erinrade om, att Första kammaren åter avslagit propositionen om kvinnorösträtten. De närvarande kvinnorna uppmanades att alltjämt ofördrutet arbeta för denna frågas lösning trots det oförstående, som möter. Årsberättelsen med redogörelse för årets arbete samt revisionsberättelsen upplästes. Full och tacksam ansvarsfrihet beviljades styrelsen. Ordföranden i länsförbundet, fru Nina Anderson, redogjorde för länsmötet i Arboga den 28 april. Med anledning av fru Nina Andersons förestående avflyttning från staden frambar fröken Löfgren föreningens varma tack till fru Anderson för allt gott hon verkat i staden, för F. K. P. R:s idéer i synnerhet, samt överlämnade en bukett av gula rosor och narcisser. Därpå höll pastor J. Svensonne ett intressant föredrag om Arbetet bland ungdomen borta och hemma, särskilt om Semesterpojkarnas klubb i staden. Dess mål är att under sommaren få ut stadens ungdom till landet, men icke för medel samlade genom gåvor, utan genom eget arbete. Föredraget avtackades med kraftiga applåder. Mötet avslutades med té och ett angenämt samkväm.

Västmanlands länsförbund av F. K. P. R. jämte medlemmar av Arbogaföreningen samlades den 28 april till årsmöte i Arboga under ordförandeskap av fru Nina Anderson från Västerås. Före sammanträdets början avsändes telegram till det av Stockholms rösträttskvinnor anordnade protestmötet å Ladugårdsgärdet: "Västmanlands länsförbund, samlat till årsmöte, instämmer kraftigt i Landsföreningens protest mot Första kammarens behandling av vår rösträttsfråga. Leve fosterlandet, kvinnornas och männens! *Nina Anderson, Helga Sundborg.*" Ordföranden inledde årsmötet med bön och en kort, anslående betraktelse över söndagens episteltext. Därefter upptogos förhandlingarna. Styrelsen beslöt i sin mån göra allt för att kraftigt fortsätta kampen för kvinnorösträttens slutliga seger. Sålunda skulle snarast möjligt protestmöten anordnas inom länet av respektive F. K. P. R., och genom rösträttsföredrag skulle man söka bilda nya föreningar på andra platser. — Revisionsberättelsen godkändes, och styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Härefter kom val av styrelse, varvid samtliga medlemmar omvaldes utom sekreteraren, som anhöll om befrielse från sitt uppdrag. Styrelsen fick följande sammansättning: fru Nina Anderson, Västerås, ordförande, fröken Helga Sundborg och fru Maria Blidberg, Arboga, vice ordförande och sekreterare, fröken Maria Strandell, Köping, kassaförvaltare, fru Mary Arosenius, Norberg, och fröken Hanna Mogren, Sala, suppleanter. Det beslöts vidare, att nästa årsmöte skulle hållas i Stockholm i januari 1919 i samband med Centralstyrelsemötet.

Meddelande från V. U.

Det i cirkulär n:r 134 omnämnda flygbladet Mor Karin och landstingsvalen av fru Ann Margret Holmgren har nu utkommit. Det är avsett till upplysning för landsbygdens kvinnor och sändes gratis och portofritt till de föreningar, som vilja sprida detsamma. Rekvisitioner ställas till Rösträttsbyrån, Karduansmakaregatan 6, Stockholm.

10,000 kr.-Barometern.

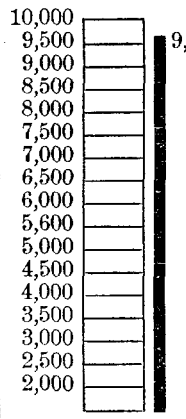

Till L. K. P. R:s stora insamling har ytterligare influtit: Degerfors kr. 5: —, Halmstad kr. 110: —, Huskvarna kr. 50: —, Järpen kr. 10: —, Jönköping kr. 230: —, Karlstad kr. 400: —, Lindesberg kr. 16: —, Linsäll kr. 10: —, Sandviken kr. 45: —, Skåneförbundet kr. 160: —, Svartvik kr. 10: —, Tvååker kr. 19: 60, Vivsta varv, kr. 25: —, Åtvidaberg kr. 100: —, Planting-Gyllenbåga, G. fröken kr. 100: —, Widerström, K. doktor kr. 100: —.

Centralförbundet för socialt arbete har nu beslutat anordna sin sjätte utbildningskurs för praktiskt socialt arbete. Kursen är fördelad på tre terminer, höstterminen 1918 samt vår- och höstterminen 1919, och är avsedd för unga kvinnor, som vilja ägna sig åt bostadsinspektion, fosterbarnsinspektion eller annat barnavårdsarbete, intressekontor eller socialt arbete vid fabriker, m. m.

Kursen omfattar såväl praktisk utbildning som teoretisk undervisning. Efter genomgången kurs ha eleverna goda förutsättningar att erhålla anställningar inom olika sociala verksamhetsområden.

Avgift för hela kursen är 350 kronor. Anmälan om deltagande sändes till Centralförbundet för socialt arbete, Lästmakaregatan 6, Stockholm, där också prospekt och alla upplysningar om kursen erhålles.

Rösträtt för Kvinnors

tolfte nummer för 1918 innehåller bl. a.:

Rösträttsläget ute i världen.
Kvinnorna och statsläroverken Av *d:r Gulli Petrini.*
Det feminina inslaget. Av *Gurli Hertzman-Ericson.*
Ett livsverk i skolans tjänst. Av *Ann-Margret Holmgren.*
Det första demonstrationståget för kvinnans rösträtt i Sverige. Av *H. Öjr.*
Kvinnokaraktärerna i Walter Scotts diktning. Av *Ellen Wester.*
Brev från Köpenhamn. Av *Ellen Hagen.*
Daniel Perssons i Leksand griftefärd. Av *Ebba Palmstierna.*
Valbarhet — men icke rösträtt. Av *Martina Kramers.*
Plöjningsarbete i Norrland. Av *Emma Aulin.*
Negerkvinnan som industriell faktor.

Stockholm 1918, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.